

**Analiza funkcjonowania systemu zapewnienia jakości kształcenia w Wydziale
Teologicznym Chrześcijańskiej Akademii Teologicznej w Warszawie
i ocena realizacji zakładanych efektów uczenia się
za rok akademicki 2022/23**

Prodziekan Wydziału Teologicznego oraz uczelniana Komisja ds. Jakości Kształcenia monitorowali w roku akademickim realizację Systemu wewnętrznego jakości kształcenia w Chrześcijańskiej Akademii Teologicznej w Warszawie (dalej: System).

Plany studiów i programy nauczania w Wydziale Teologicznym są zgodne z obowiązującymi standardami kształcenia, a dokumentacja programu kształcenia z obowiązującymi przepisami (zgodnie z § 3 i 4 Systemu wewnętrznego jakości kształcenia w Chrześcijańskiej Akademii Teologicznej w Warszawie, zwanego dalej: Systemem). Wprowadzone zostały zmiany w programie studiów I i II stopnia polegające na: 1) wprowadzeniu do programu studiów II stopnia przedmiotów przygotowujących do wykonywania zawodu nauczyciela (dodanie Modułu Przygotowania Pedagogicznego) i uzupełnienia efektów uczenia się na studiach II stopnia, 2) związanej z tym korekcie programu na studiach I stopnia, w tym dotyczących praktyk studenckich; 3) wprowadzeniu do Modułu Podstawowego na studiach I stopnia przedmiotu „Katechetyka”, 4) drobnych zmian w Modułach Specjalnościowych Prawosławnych na studiach I i II stopnia (uchwała Senatu nr 1/2023 z dnia 30 marca 2023 r.). Tym samym zrealizowane zostały sugestie Polskiej Komisji Akredytacyjnej, dotyczące przygotowania do wykonywania zawodu nauczyciela. Na wniosek interesariuszy zewnętrznych otwarto nową specjalność na studiach II stopnia: teologia ewangelikalna, której program uczenia się został przyjęty uchwałą Senatu ChAT nr 3/2023 z dnia 29 czerwca 2023 r. Plan zajęć tych studiów dopasowany jest do potrzeb osób pracujących. Wydział spełnienia wymogi prowadzenia studiów o profilu ogólnoakademickim na kierunku teologia na poziomie studiów licencjackich i magisterskich (por. również § 5.2 Systemu). Dziekan powołał komisję, której zadaniem jest weryfikacja sylabusów przedmiotów (zarządzenie nr 4/2022 z dnia 11.08.2022

r.), która dokona weryfikacji sylabusów począwszy od semestru zimowego roku akademickiego 2023/24, co powinno prowadzić do usunięcia niedociągnięć w sylabusach przedmiotów (w systemie USOS).

W Wydziale Teologicznym obowiązują regulacje dotyczące procesu dydaktycznego (§ 5 Systemu), w tym liczby egzaminów w semestrze, proporcji w programach kształcenia treści obowiązkowych i do wyboru, zróżnicowania zajęć co do formy realizacji (opisane w *Dokumentacji programu kształcenia* i sylabusach przedmiotów), liczby prac dyplomowych prowadzonych przez jednego opiekuna (*Regulamin dyplomowania*), co jest brane pod uwagę przy podejmowaniu się funkcji opiekuna naukowego, liczebności grup studenckich. Zajęcia są prowadzone przez odpowiednio wykwalifikowaną kadrę. Natomiast w związku z otwarciem nowej specjalności na studiach II stopnia powstaje potrzeba weryfikacji pytań do egzaminu dyplomowego.

Realizując § 6 Systemu, przeprowadzono badanie opinii studentów dotyczących prowadzenia zajęć dydaktycznych przez nauczycieli akademickich na podstawie ankiet. Niestety niewielka część studentów wypełnia dobrowolne ankiety (w systemie USOS). W zakładce <https://chat.edu.pl/teologia/analizy-funkcjonowania-systemu-zapewniania-jakosci-ksztalcenia-w-wt-chat/> umieszczone zostały sumaryczne wyniki tych ankiet wraz z wnioskami, opracowanymi przez przewodniczącego Komisji ds. Jakości Kształcenia. Dziekan wydał w dniu 10.08.2022 roku zarządzenie w sprawie zasad postępowania w sytuacjach konfliktowych związanych z weryfikacją i oceną efektów uczenia się.

Konieczne jest przeprowadzenie hospitacji zajęć dydaktycznych w roku akademickim 2023/24.

W ramach realizacji § 7 Systemu wykładowcy opracowujący sylabusy są regularnie proszeni o zgłaszanie ewentualnych uwag i wniosków dotyczących efektów kształcenia dla poszczególnych przedmiotów i modułów przedmiotowych. W roku akademickim, którego dotyczy sprawozdanie żadne uwagi i wnioski nie wpłynęły. Na podstawie protokołów egzaminacyjnych, a przede wszystkim protokołów egzaminów dyplomowych można stwierdzić, że zakładane efekty kształcenia są realizowane w co najmniej zadowalającym stopniu. Dziekan weryfikuje napływające recenzje prac dyplomowych pod kątem ich kompletności i rzetelności proponowanych w nich ocen (zarządzenie nr 5/2022 Dziekana Wydziału Teologicznego z dnia 11.08.2022 r.). Ankietuje się interesariuszy wewnętrznych, tj. studentów, co dotyczy zarówno zajęć dydaktycznych, jak i praktyk studenckich. Niestety ankiety dotyczące obsługi przez dziekanat i bibliotekę są nadal wykorzystane w minimalny

sposób (poniżej 2%), tak że trudno byłoby wyciągać z tego jakieś wnioski (oceny były bardzo wysokie). Jednocześnie istnieje konieczność zmiany pytań w tej ankiecie, polegających na przeformułowaniu tak, by odpowiedzi nie budziły wątpliwości (wprowadzone zostaną przez uruchomieniem tej ankiety w obecnym roku akademickim). Z kolei interesariuszom zewnętrznym, czyli przedstawicielom Kościołów, na potrzeby których Wydział Teologiczny kształci studentów, zapewnia się wpływ na program, efekty kształcenia i ich weryfikację poprzez ankietowanie przyjmujących studentów na praktyki, jak i bezpośrednie kontakty z duchownymi i władzami Kościołów nauczycieli akademickich, którym obowiązki takie zostały powierzone Kierownikom praktyk kościelnych. Przedstawiciele władz Kościołów zasiadają także w Radzie Uczelni. Wnioski interesariuszy zewnętrznych są regularnie uwzględniane we wcześniejszych latach (otwarcie nowej specjalności – zob. powyżej), a współpraca z nimi przebiega bez zastrzeżeń. Wyniki ankiet (szczegółowo opracowane zwłaszcza w Sekcji Teologii Prawosławnej) przyjmujących studentów na praktyki, pokazują, że pomimo pewnych mankamentów uważa się je za ważny element kształcenia i docenia się ich wagę. To samo można stwierdzić w odniesieniu do ankiet odbywających praktyki studentów. Niektóre słabości (drobne w ocenie ankietowanych) dotyczą organizacji praktyk przez instytucje przyjmujące (np. jeden opiekun). Komisja zwraca uwagę na potrzebę rozgraniczania praktyk kościelnych, które są wymogiem wynikającym z programu kształcenia od praktyk stanowiących dodatkowy wymóg niektórych Kościołów. poszerzenie zakresu godzinowego praktyk zależy od decyzji władz poszczególnych Sekcji Teologicznych, które dotychczas nie wnioskowały o wprowadzenie zmian w programie kształcenia (kierownicy praktyk kościelnych są osobami, którym powierzono kontakty i przekazywanie wniosków płynących od tych interesariuszy zewnętrznych). Praktyki studenckie spełniają rolę przypisywaną im w procesie kształcenia.

Szczegółowo uregulowane zostały kwestie dotyczące praktyk zawodowych. Rada Wydziału Teologicznego przyjęła uchwały w sprawach: przyjęcia wzorów kart praktyk psychologiczno-pedagogicznych i dydaktyczno-wychowawczych (27.04.2023), zakresu obowiązków kierowników praktyk psychologiczno-pedagogicznych oraz dydaktyczno-wychowawczych (nr 17/2023 z dnia 29 czerwca 2023 r.), zakresu obowiązków opiekunów praktyk psychologiczno-pedagogicznych oraz dydaktyczno-wychowawczych w miejscu ich odbywania (nr 18/2023 z dnia 29 czerwca 2023 r.), kryteriów doboru placówek odbywania praktyk psychologiczno-pedagogicznych oraz dydaktyczno-wychowawczych (nr 18/2023 z dnia 29 czerwca 2023 r.). Na tej podstawie Dziekan wydał zarządzenia w sprawach: zakresu obowiązków kierowników praktyk psychologiczno-pedagogicznych oraz dydaktyczno-wychowawczych (zarządzenie nr

2/2023 z dnia 30 czerwca 2023 r.), zakresu obowiązków opiekunów praktyk psychologiczno-pedagogicznych oraz dydaktyczno-wychowawczych w miejscu ich odbywania (zarządzenie nr 3/2023 z dnia 30 czerwca 2023 r.), kryteriów doboru placówek odbywania praktyk psychologiczno-pedagogicznych oraz dydaktyczno-wychowawczych (zarządzenie nr 4/2023 z dnia 30 czerwca 2023 r.).

Nie ma potrzeby przeprowadzania co roku analizy porównawczej procesu dydaktycznego w Wydziale Teologicznym i w uczelniach krajowych (§ 8 Systemu), gdyż programy kształcenia nie ulegają tak częstym modyfikacjom, nie mówiąc już o tym, że Wydział jest wyjątkiem, jeśli chodzi o prowadzenie kształcenia w dyscyplinie nauki teologiczne studiach dwustopniowych, a nie na jednolitych magisterskich.

W ramach przygotowania raportu samooceny do oceny programowej dokonano oceny warunków realizacji procesu dydaktycznego (zob. § 9 Systemu). Wraz z przeniesieniem się do nowej siedziby znacząco poprawiły się warunki kształcenia (zob. załącznik nr 2 za rok akademicki 2021/22). Praktyki pedagogiczne są prowadzone zgodnie z wymogami prawa, kierownikiem tych praktyk jest mgr Elżbieta Byrtek. 10 studentów zaliczyło odbyte pedagogiczne praktyki nauczycielskie, przewidziane programem kształcenia. Studenci dobierali samodzielnie miejsca odbycia praktyk, po zatwierdzeniu przez kierownika praktyk odbywali praktyki w szkołach publicznych oraz pozaszkolnych punktach katechetycznych, rzadziej w szkołach niepublicznych. Program praktyk obejmuje: zapoznanie się z organizacją i dokumentacją kształcenia religijnego, hospitację zajęć w szkole lub w punkcie katechetycznym i ewaluację, przeprowadzenie zajęć w szkole lub w punkcie katechetycznym i ewaluację, przeprowadzenie zajęć o charakterze religijno-wychowawczym. Studenci oceniają przebieg swojej praktyki, odpowiadając na pytania kwestionariusza ewaluacyjnego oraz podczas rozmowy z kierownikiem praktyk.

Oceniono także poziom informacji (§ 11 Systemu) dotyczącej oferty dydaktycznej oraz toku studiów. Strona internetowa oraz dane w systemie USOS zawierają wyczerpujące i wystarczające informacje, tym samym studenci mają dobry dostęp do tych informacji. Dziekan powołał Komisję ds. monitoringu informacji dotyczących kierunku teologia na stronach internetowych ChAT (zarządzenie nr 6/2022 z dnia 16.08.2022 r.).

Studenci, doktoranci i pracownicy ChAT (§ 12 Systemu) mogą korzystać z wyjazdów w ramach programu Erasmus+ oraz dwustronnych umów partnerskich:

1. Uniwersytet w Bratysławie – Program Erasmus+

2. Uniwersytet w Greifswald – Program Erasmus+
3. Uniwersytet w Preszowie – Program Erasmus+
4. Uniwersytet w Tybindze – Program Erasmus+
5. Ewangelicki Wydział Teologiczny w Bonn – Program Erasmus+
6. Ewangelicka Wyższa Szkoła w Norymberdze – Program Erasmus+
7. The David Yellin Academic College of Education, Izrael – Program Erasmus+
8. Uniwersytet w Pradze – Program Erasmus+
9. Uniwersytet w Lipsku – Program Erasmus+
10. Uniwersytet w Padeborn – Program Erasmus+
11. Akademia Teologiczna i Seminarium w Tbilisi – Program Erasmus+
12. Ewangelicki Wydział Teologiczny w Bonn – umowa partnerska.
13. Wydział Teologiczny Uniwersytetu w Tesalonikach - umowa partnerska.
14. Wydział Teologiczny w Bernie – umowa partnerska.
15. Instytut Teologii w Mińsku – umowa partnerska.
16. Prawosławne Seminarium Duchowne w Smoleńsku – umowa partnerska.

Studenci mogą korzystać także z programów stypendialnych instytucji międzynarodowych takich jak Gustav Adolf Werk, Deutsche Forschung Gesellschaft. Dwóch studentów studiowało w zagranicznym ośrodku w ramach programu Erasmus+. Korzystając z programu stypendialnego rządu Rzeczypospolitej Polskiej im. Konstantego Kalinowskiego studiował w Wydziale Teologicznym ChAT jeden stypendysta z Białorusi. W Wydziale studiują dalsi studenci zagraniczni, nie korzystając z programów stypendialnych (w sumie 2 studentów zagranicznych). ChAT oferuje wszystkim studentom zagranicznym kurs języka polskiego dla obcokrajowców. W ramach Erasmus+ 2 wykładowców przebywało w zagranicznych ośrodkach naukowych oraz 1 wykładowca w oparciu o umowę z Bonn. Mobilność studentów, doktorantów oraz nauczycieli akademickich oceniana była na podstawie ankiet wypełnianych w generatorze programu Erasmus+ oraz wymiany doświadczeń, które odbywały się na drodze kontaktów osobistych. Oceny te są jednoznacznie pozytywne.

W odniesieniu do § 13 Systemu można stwierdzić, że bez zastrzeżeń funkcjonuje w ChAT, w tym w Wydziale Teologicznym, system stypendialny, zgodnie z wymogami prawa. Zakwaterowanie studentom spoza Warszawy zapewniają Kościoły kształcące w Wydziale Teologicznym swoje przyszłe kadry. Samorząd studentów ani studentki/ci nie informowali o jakichkolwiek problemach związanych z zakwaterowaniem. Budynek uczelni w pełni dostosowany jest to potrzeb osób z niepełnosprawnościami lub przewlekle chorych, pozyskane

zostało wyposażenie, mające wspierać studiowanie w ChAT osobom z niepełnosprawnościami (szczegóły w Monitorze). Mgr Elżbieta Byrtek z zaangażowaniem pełni funkcję opiekuna studentów z niepełnosprawnościami w Wydziale Teologicznym ChAT, koordynując pomoc dla potrzebujących studentów (szczegółowe informacje znajdują się na stronie internetowej <https://chat.edu.pl/biuro-do-spraw-osob-z-niepelnosprawnosciami-bon/>). Można korzystać również z pomocy psychologicznej i duszpasterskiej (obszerne informacje <https://chat.edu.pl/akademickie-poradnictwo-psychologiczne-app/>).

Wydział Teologiczny wspiera działalność kół naukowych, które korzystają z całej infrastruktury ChAT, a także na życzenie z pomocy pracowników Wydziału (§ 14 Systemu). Niestety aktywniej działa jedynie KTE (Koło Teologów Ewangelickich). Nie powrócono do idei organizowania przez samorząd doktorantów corocznych Studencko-Doktoranckich Konferencji Naukowych Teologów. Studenci mogą korzystać bez ograniczeń i nieodpłatnie z Akademickiego Centrum Sportu działającego w budynku ChAT.

Wnioski

1. Trzeba zachęcać studentów i osoby przyjmujące studentów na praktyki zawodowe do korzystania z ankiet ewaluacji zajęć, praktyk oraz działania dziekanatu i biblioteki.
2. Istnieje konieczność przeprowadzenia hospitacji zajęć dydaktycznych w roku akademicki 2023/24.
3. Należy dokonać weryfikacji pytań dyplomowych na studiach II stopnia.
4. Od bieżącego roku akademickiego Komisja powinna dokonać weryfikacji kontroli recenzji prac dyplomowych i sylabusów, by przekonać się, czy wprowadzone procedury funkcjonują prawidłowo.

Janina S. S.